

Tilfælde, for at opløse de Banffeligheder, eller forebygge de Vilkaarligheder, som Lovbudet ved sine indre Usuldfømmeligheder giver Anledning til. Med Proponenten maa Committeeen desuden være enig i, at en Religionsintolerants aabenbarer sig i Lovbudet, som ikke kan bestaae med Fornuftens Fordringer eller med Christendom og Protestantisme, at det er en uheldig Udvaart paa Grundloven, som de paa den Tid mere end nu herskende Fordomme have frembragt, tildeels grundet paa feilagtige Begreber om den jødiske Religions virkelige Bessaffenhed, tildeels paa den ved Mishandlinger mod Jøderne fra de Christnes Side bevirkede Stemning imellem disse og hine indbyrdes, en Stemning, som efterhaanden er ophørt eller ophører tilligemed dens Aarsag. Committeeen troer sig derhos overbevist om, at idetmindste flere af de Mænd, der paa Eidsvold bevirkede Bestemmelsen, nu misbillige den, saa at man kan med Sikkerhed antage, at den, om Grundloven nu skulde gives, ikke vilde finde Plads deri.

At det virkelig er Religionsintolerants, hvorfra Lovbudet er gaaet ud, ikke de oeconomiske Betragtninger, som nu søges gjorte gjældende, viser allerede Stedet, paa hvilket det findes. Det stadfæstes ogsaa ved Amtmand Falsens foran citerede, offentlig afgivne, Bidnesbyrd herom. Men en saadan Religionsintolerants kan Committeeen umulig antage at Stortinget vil vedkjende sig. Da, som Proponenten bemærker, alligevel Religionsintolerants er bleven vor Grundlovs mørke Side, ikke forsættelig, men som nu formeentlig maa ansees udenfor Tvivl, blot formedelst en Affkrivers Uagtsomhedsfeil, der i den Hastighed, hvormed Grundloven, efterat være bragt "i Orden og Stil", oplæstes for Rigsforsamlingen, ikke bemærkedes — saa er Grundlovsforandringen ogsaa fra en anden Synspunct ønskelig for os. Den vil nemlig ved den Aand, som derigjennem lægges for Dagen hos den lovgivende Magt, kunne betragtes som en Forløber, der bebuder, at Haabet om at see Rigsforsamlingens saa uheldig tabte Beslutning om Samvittighedsstrangens Ophør, om fri Religionsøvelse for alle christelige Religionspartier, igjen sat i Kraft, nærmer sig sin Opfyldelse.

Widere maa ogsaa den foreslaaede Grundlovsforandring, saaledes som ligeledes af Proponenten anmærkes, ansees som en Retfærdighedsfordring. Der gives vel neppe Nogen, som ikke erkjender det for bitter Krænkelse, ved Lov, ja ved Statens Grundlov at erklæres for en Banlyst, som Staten ikke bør taale inden sine Grændser. Men enhver uforstødt Krænkelse mod en brodefrie Mand er Uretfærdighed. Det er Krænkelse af Retfærdighedens helligste Krav at true brodefri og retskaffen Mand med Straffe, som ellers anvendes paa Forbrydere, cumuleret høieste Pengebod og Landsforvisning, endfise at anvende disse Straffe paa ham, naar han, forresten retskaffen, maaskee endog ubekjendt med en saa unaturlig og barbarisk Bestemmelse, i de lovlige og gavnlige Grænder indfinder sig i Landet.

Man forsværer det med, at Staten, som Herre i sit Huus, kan bestemme, hvem den vil optage, og uden Retskrænkelser nægte at indlade dem, der ikke behager den. Committeeen kan ikke erkjende en saa uindskrænket Ret over Statsterritoriet, der, anvendt i sin Almindelighed, skulde medføre, at Mennesker kunde, uden Skyld, nægtes Opholdssted paa Jordkloden; thi den Ret, der tilkom den ene Stat, maatte ogsaa tilkomme alle andre. Saavidt strækker Bemægtigelsens retlige Virkninger, der begrunde Eiendomsretten, sig ikke; saavidt kan derfor Statssamfundets Ret heller ikke strække sig. Hvad det theologiske Facultet i sin Betænkning har yttret, idet det betragter Sagen fra christeligt Standpunct, det maa Committeeen fra det retlige Standpunct ogsaa tiltræde, at Forbudet mod Jøder, endog som blot Rejsende at opholde sig inden Norges Grændser, er saa bestemt stridende mod den Ret, ethvert Menneske, der ikke er aabenbar Forbryder, har som Menneske og Verdensborger, at der formeentlig ingen Tvivl kan være om en saadan Bestemmelser Utilbørlighed. Med Schmidt-Phiseldsch, i hans denne Indstilling vedlagte Skrift om Jøderne, anseer den det "for en Selvfølge, der intet Beviis behøver, at Fremmede ialmindelighed ikke retmæssigen kunne udelukkes fra en Stats Grændser. De forlange, "siger han," Intet af Staten uden temporært Ophold og Beskyttelse for deres Person og medhavende Gods, forsaavidt til deres personlige Behov og Brug fornødent. Denne Beskyttelse, siger han, er Staten dem skyldig efter den almindelige Verdensborgerrret, i Kraft af hvilken ethvert Menneske har Ret til at træde i Forbindelse med sine Ege, og derhos at være deelagtig i den almindelige Christens paa Jorden, som det fellede Opholdssted for vor Slægt. Af samme Grund kan ogsaa efter almindelige Retsbegreber intet Menneske nægtes at reise over en Stats Gebet, som ligger imellem hans forrige Opholdssted og det Land, hvorhen han agter at begive sig, da enhver Jordborger har en medfødt Ret til at eksistere overalt paa Jorden, og altsaa at frembyde sig som Deeltager i Almenheden, hvor han allerede finder Jordbunden occuperet af Beboere, hvilket forudsætter, at Muligheden ikke spærres ham ved Nægtelse af Udgang til det Land, med hvilket han vil træde i Forbindelse.

Endelig tilraader ogsaa sund Politikk, hvad Retfærdighed og Religion saaledes kræver, ikke ubetinget at affjære sig selv Muligheden af Forbindelsen med Nogen, som kan være Staten eller nogen af dens Medlemmer gavnlig. Vel formener Committeeen det lidet rimeligt, at enten saadant politisk Gode, som det ene Partie lover os, eller saadant Onde, som det andet Partie befrygter, vil resultere af den Forandring i Privatlovgivningen, hvilken sandsynligen i Tiden vil paafølge, naar Antagelsen af den heromhandlede Grundlovsforandring aabner Udgangen dertil; men derfor gjælder ikke mindre den Statspolitikens Fordring, at Staten bør lade Forbindelse mellem Menneskene ialmindelighed saa frie og uhindret af Statslovgivningen, som muligt, for at de Fordele, være sig smaae eller store, som den frie Kørselse kan føre med sig, ikke skal tabes. Man tænke sig Regelen om Fremmedes Udelukkelse som almindelig, og besvare sig Spørgsmaalet: Hvad vilde Virkningen paa det Hele eller paa Enkeltes Velvære deraf blive? Hvad der saaledes vilde være Følgen i høieste Grad, naar Loven affaar Forbindelse med alle Fremmede, er det stykkeviis eller i mindre Grad, naar Forbindelsen med de enkelte Samfund, hvoraf denne Alhed bestaaer, afbrydes. Hvad der vilde være Følgen, naar Forbindelsen i enhver Form affjæres, bliver det ogsaa, skjønt i en mindre Grad, naar visse Former, saasom personlige Sammentømster, udelukkes. Erfaring har stadfæstet dette. Den har vist os Tilfælde, hvori Indskrænkningen har maattet afhjælpes ved Leidebreve, igjennem en Grundlovsfortolkning, som Committeeen med Høiesteret maa ansee idetmindste høist tvivlsom. Vistnok kan denne Frihed medføre Skade ligesaavel som Gavn. Men efter Mulighed at forebygge skadelige Følger af Friheden i denne Green, som i anden, uden derfor at tilintetgjøre den, er Privatlovgivningens Opgave. Det maa imidlertid erklæres for aldeles vist, at i politisk Henseende kan Intet tabes ved Grundlovsforandringen; thi — det kan ikke ofte nok gjentages — dennes umiddelbare Virkning kan ikke strække sig videre, end tildeels at bringe Retsforholdene med Hensyn til Jøder retligen tilbage til hvad de vare, førend Grundlo-

loven blev til, det er hvad den executive Magt factist anseer dem for ogsaa nu at være, deels at gjøre det muligt for den lovgivende Magt at forandre Privatlovgivningen i denne Deel, saavidt den finder det hensigtsmæssigt. Alt bliver altsaa, uagtet Forandringen, som det factist har været, siden Regjeringen antog den i den seneste Tid anvendte Grundlovsfortolkning med Hensyn til Tøbernes Afgang til Riget, med den Forskjel, at det Uviltsomme i dennes Fortolkning bortfalder. Ved Forandringen vindes altsaa kun, at kommende Storthing faae lige frie Hænder for denne som for andre Lovgivningsgjenstande, og at de saaledes kunne gjøre de Forandringer i den private Lovgivning angaaende Tøberne, hvilke Christendom, Retfærdighed og Humanitet maatte fremkalde.

Da Committeeen ikke drifter sig til at gaae ind paa den Mening, som i den senere Tid er søgt gjort gjældende, at Storthinget har Afgang til at give Grundlovsforandringer en anden Form, end den, hvorunder de ere foreslaaede, saa forbigaaes al videre Bemærkning i saa Henseende, end den, at om man maaskee end kunde fundet en noget forandret Form at foretrække, saa vides dog intet Bæsentligt mod den brugte Form at erindre, saa at Committeeen heller ikke deri finder nogen Grund til at fraraade Forslagets Antagelse.

Paa Grund af det Anførte indstiller Committeeens Pluralitet (5 mod 2) til Storthinget at fatte saadan

Beslutning:

"Sidste Passus i Grundlovens § 2, saalydende: "Tøder ere fremdeles udelukkede fra Afgang til Riget" — udgaaer."

Christiania i Constitutions-Committeens den 5te September 1842.

H. Foss,

Committeens Formand.

H. Loren,

Committeens Secretair